

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
P 409301
Wettelijk Depot B.D.54.073

België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
BC 9428

maandelijks clubtijdschrift

168

juni 2019

verantwoordelijke uitgever
Postbus 105 – 2200 Herentals

Numismatica Herentals EGMP
redactie : Rudy Dillen

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter - secretaris - redacteur 0471-329179 rudy.dillen@telenet.be
Marc De Quint	penningmeester - schatbewaarder 0474-448096 marcdequint@gmail.com
Koen De Pooter	veilingmeester - waardebepalings 0473-556266 koen.de.pooter@telenet.be
Frank Lippens	webmaster - archivaris - bibliothecaris 0475-552400 frank.lippens1@skynet.be
Herwig Helsen	bibliothecaris - standhouders 0479-208820 herwig.helsen1@telenet.be

adres	Numismatica – Postbus 105 – 2200 Herentals
rekeningnummer	BE43 0014 2061 3601 GEBABEBB
lidgeld-2019 14 €	lidmaatschap Numismatica Herentals EGMP (20 € voor leden in het buitenland)
10 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals enkel voor leden van andere EGMP-afdelingen (12 € voor leden in het buitenland)
1 €	éénmalig daglidmaatschap voor nieuwe bezoekers
gratis toegang	voor -18 jaar, vergezeld van een volwassen lid
aangesloten bij	E.G.M.P. - Koninklijke Vereniging Herentalse Cultuurraad
website	www.numismatica-herentals.be

maandelijks clubactiviteit op de 2e zondag van de maand, 8.30-12u
Parochiezaal St-Antonius - Kapucijnenstraat 7, 2200 Herentals

zondag 9 juni 2019 14 juli - **11 augustus = Zomerbeurs** - 8 sep

cover: 2-euromunt 25 jaar oprichting Europees Monetair Instituut

De tweede 2-euro herdenkingsmunt die de Koninklijke Munt van België in 2019 uitbrengt heeft als thema '25 jaar oprichting EMI'. Het EMI werd op 1 januari 1994 opgericht om toezicht te houden op de 2e fase van de totstandbrenging van de Monetaire Unie. Het instituut werd op 1 juni 1998 omgezet in de ECB en het Europees Stelsel van Centrale Banken.

Op de voorzijde van de munt staat een afbeelding van de Hongaars-Belgische econoom en bankier Baron Alexandre Lamfalussy (1929-2015), de eerste president van het EMI. Hij was in functie van 12 januari 1994 tot 1 juli 1997. Links op de munt het jaartal 1994, de letters EMI en daaronder een stapel muntjes met de aanduiding BEF (Belgische frank), ECU (European Currency Unit) en het euroteken.

Tentoonstelling

CLUBNIEUWS

De zanderige en Stille Kempen is nooit een vruchtbare numismatische bodem geweest, al is daar de laatste 15 jaar wel een merkbare evolutie in waar te nemen...! Door het ontbreken van een historische muntslag en een matige medaille-productie in het verleden maakt dat het naarstig speuren is naar 'Kempense numismatiek'. Kom het resultaat ontdekken in onze tentoonstellingskast!

15 JAAR NUMISMATICA HERENTALS EGMP

9 juni: 8e Ledenfeest met BBQ en 'Tapschieten'

Na de clubactiviteit van 9 juni verwelkomen we de ingeschreven deelnemers aan het ledenfeest met het aperitief om 12.30u in Taverne De Boskantien. Een barbecue met veel lekkers zorgt ervoor dat we de middag doorkomen zonder honger. Een muzikale-humoristische act houdt onze lachspieren bezig en we gaan op zoek naar onze clubkampioen tapschieten-2019. Deelnameprijs voor leden bedraagt 10€, niet-leden betalen 15€. Nog deelnemen? mail rudy.dillen@telenet.be.

vóór 1 juni

Trouwe leden ontvangen hun medaille Bogard-Poorter-Begijn

Eindactiviteiten

zondag 9 juni 2019

- 11.15u **Trekking van de jeugdombola** gratis lootje voor -18 jaar
munt + biljet + verzamelalbum altijd-prijs!
- 11.20u **Bekendmaking winnaar muntenpuzzel** strookjes vóór 11u
* zilveren kroningsmedaille
- 11.25u **Aanwezigheidstombola** gratis voor alle aangesloten leden

- * zilveren 10 markkaa, president Paasikivi - Finland 1970
zilveren 10 gulden, koningin Beatrix, 50 jaar BeNeLux 1994
zilveren 100 francs, 50j overlijden Marie Curie - Frankrijk 1984
* zilveren 30 drachme, Constantijn & Anna - Griekenland 1964

- 11.30u **Trekking lootjestombola** 1 € = 1 lootje 5 € = 6 lootjes

- * gouden 10 gulden, koningin Wilhelmina - Nederland 1912
* zilveren crown, George V Zilveren Jubileum - Engeland 1935
zilveren dollar, XXIII Olympiade Los Angeles - USA 1984
zilveren 5 shillings, Elizabeth II - Zuid-Afrika 1958
zilveren 5 francs, Leopold II - België 1875
* zilveren 10 lirot, 21e Verjaardag van de Staat - Israel 1969
zilveren 10 gulden, koningin Juliana - Nederland 1973
zilveren 250 frank, 20j Kon. Boudewijn Stichting - België 1996

met telkens een lekkere fles Solatio Rouge, Pays d'Oc - Frankrijk, 2017

- 11.35u **Start van de clubveiling** tijdig biednummer afhalen!

Muntenpuzzel: 9 meerkeuzevragen over een noodmunt van 1794

zilver Ø 41 mm, 30,4 g

- In welke stad werd deze noodmunt geslagen?**
N - Maastricht K - Aken S - Straatsburg
- Welk leger verdedigde deze stad tegen de Fransen?**
U - Duitsers E - Oostenrijkers A - Nederlanders
- Wie was de gouverneur van de stad?**
D - Frederik van Hessen-Kassel
R - Blasius Columban von Bender
M - Friedrich von Kalckreuth
- Wie was de opperbevelhebber van het Franse leger?**
O - generaal Lazare Carnot
E - generaal Jean-Baptiste Kléber
I - generaal Michel Ney
- Wie werd gouverneur van de stad na het beleg?**
M - Guy de Kersaint
H - Jacques de Rollin
R - Jean-Baptiste Bernadotte
- Van welk koningshuis is deze een van de voorvaderen?**
M - België N - Nederland R - Engeland
- Wat betekent "100 St" op de vz?**
I - 100 statèr A - 100 stuiver E - 100 stüber
- Wat is de betekenis van de ster op de vz?**
O - wapen van het hertogdom A - stadswapen U - versiering
- Wat betekent de 4de stempel op de vz, onder "100 St"**
S - muntmeesterteken R - muntplaatsteken M - zilveragehalte

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Naam

Postnummer woonplaats

Opdracht:

Breng de overeenkomstige letter bij het goede antwoord over in onderstaande tabel en bekom alzo het te zoeken woord.

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Schiftingsvraag:

Wat is het gewicht van de *Hollandse Huisjes* die op onze bestuurstafel zullen staan?

			gram
--	--	--	------

Om deel te nemen aan deze muntenpuzzel volstaat het deze strook duidelijk ingevuld, tijdens de clubactiviteit van 9 juni, vóór 11u, te deponeren in de rode puzzelbox op onze bestuurstafel.

PS. Er zullen tevens invulstrookjes klaarliggen op onze tafel. **Succes!!**

Verkoop van een penningkast met 26 schuiven voor munten en/of penningen. Een schuif geeft plaats aan 36 munten met een totaal van 936 munten. Afmetingen: hoogte 106cm; breedte 95cm; diepte 46cm.

Geïnteresseerden kunnen mij contacteren voor meer informatie: 0475-552400 of frank.lippens1@skynet.be. Ik heb een minimumprijs, maar de bedoeling is, indien er meer geïnteresseerden zijn, om het aan de hoogste bieder toe te kennen. Afsluiten 14 dagen na ontvangst van het tijdschrift.

Bezoek Romeins Park Xanten

za 22 juni

We mogen 23 deelnemers noteren voor de trip naar het Romeins Archeologisch Park in Xanten (D). Deze kleine middeleeuwse stad kent een rijke geschiedenis die 2000 jaar teruggaat, zie ook www.apx.lvr.de. Arjan Senden geeft de groep om 10u, in het Romeinse cafetaria, bij koffie en koek, een woordje toelichting. 's Middags wordt de lunch genomen in 'Das Gothisches Haus'.

Vervoer: samenkomst Markt Olen om 7.30u en samenkomst om 8u op de Park&Ride van Lummen.

Ten laatste om 8.30u wordt vertrokken in carpooling naar Xanten (1.40u rijden). Chauffeurs die hun auto willen delen ontvangen ter compensatie 10€ / passagier.

Lokatie: LVR-Archeologisch Park - Wardter Straße.

Toegang voor Park & Museum: 9 €, -18 jaar: gratis.

Het gebruik van orichalcum in de antieke muntslag Dirk Drijver

Inleiding Over de herkomst van het metaal doen verschillende verhalen de ronde. Het zou ontdekt zijn door Cadmus, de mythische stichter van de Griekse stad Thebe. Het metaal wordt voor het eerst genoemd in een van de Homerische Hymnen. Daarin wordt beschreven dat de godin Aphrodite kort na haar geboorte, oorhangers van orichalcum en goud krijgt. In zijn boek Critias vertelt Plato over het geheimzinnige metaal Orichalcum, dat

waardevoller zou zijn dan goud en werd gedolven in Atlantis. Het zou gebruikt zijn om het paleis van de koning en de tempels van Poseidon te verfraaien.

Tempel van Poseidon in Paestum, anno 2019, helaas zonder orichalcum-verfraaiing.

Herkomst van de naam orichalcum De naam komt van het Griekse ὀρείχαλκος, wat bergkoper betekent. In wezen gaat het hier niet om een metaal, maar om een legering van ongeveer 80% koper en 20% zink, met wat lood. Tegenwoordig beter bekend als geelkoper of messing. Het werd gemaakt door koper samen met calamiet te smelten. Calamiet is een zinkerts. Tijdens dit proces wordt het zink uit het calamiet onttrokken en mengt dit direct met het koper. Zuiver zink is echter te reactief om te produceren met deze oude technieken.

Een zeldzame legering Orichalcum was een vrij zeldzame legering in de vroege antieke wereld. Het vroegste, regelmatige gebruik van orichalcum komt alleen voor in Phrygië in de 8^e-7^e eeuw v.Chr. Dit orichalcum heeft een hoeveelheid zink van slechts 10%. Etruskische orichalcum voorwerpen zijn bekend uit de 5^e eeuw v.Chr.

Enkele jaren geleden zijn er orichalcumbaren uit een Grieks scheepswrak bij Sicilië geborgen. Het wrak dateert waarschijnlijk uit de late 7^e eeuw v.Chr. Dit orichalcum had tussen de 6 en 12% zink.

orichalcumbaren uit scheepswrak

Hoe werd orichalcum dan gemaakt?

Orichalcum werd verkregen via het zgn. cementeren, waarbij koper en zinkerts (calamiet) in een smeltkroes werd gepakt. Dat werd afgesloten en verhit in een oven. Na verloop van tijd was het zink uit het zinkerts gelopen, had gereageerd met het koper en zo messing gevormd. Met enkele nabewerkingen ontstond een legering die gebruikt kon worden voor muntslag. Deze techniek werd rond het jaar 100 v.Chr. ontdekt en resulteerde in messing met maximaal 20-25% zink. Het aantal andere voorwerpen van dit messing uit deze periode is zeer klein, wat een staatsmonopolie op het proces waarschijnlijk maakt.

Het gebruik van orichalcum in de antieke muntslag

Vanaf de uitvinding van de muntslag werden er munten geproduceerd in goud, zilver en electrum (een legering van goud, zilver en koper). Dit was intrinsiek geld, waarbij de waarde van het metaal de koopkracht van de munt representeerde. In de 5^e eeuw werd er door de Griekse steden in Sicilië begonnen met het slaan van bronzen munten en zo werd het fiduciaire geld geïntroduceerd.

munt geslagen te Amisos onder Mithradates VI, met op de vz. het hoofd van Dionysos en een Cysta Mystica op de kz.

Voor zover we weten werd orichalcum voor het eerst in de muntslag gebruikt in de stad Amisos in het koninkrijk Pontus, tijdens het bewind van de legendarische koning Mithridates VI (135 tot 63 v.Chr.)

Pontos had vóór het bewind van Mithridates VI geen erg ontwikkelde monetaire economie; er werden überhaupt geen bronzen munten geslagen en zilveren alleen in beperkte hoeveelheden. Het lijkt erop dat de heersers van Pontus geen munten sloegen om de economie te faciliteren, maar om andere beperkte redenen zoals het betalen van huurlingen.

Verschil in gewicht Zoals veel bronzen munten uit die tijd, kan het gewicht per munt nogal verschillen. Dit komt doordat men deze munten woog per pond (mina?). De muntmeester moest een vooraf bepaald aantal munten uit een hoeveelheid metaal slaan waarbij het gewicht van iedere individuele munt van ondergeschikt belang was. Het gewicht van deze munten varieert van ongeveer 8 gram tot meer dan 10 gram en zij hebben een omtrek van ongeveer 20 tot 22 mm.

Op de eerste hieronder afgebeelde munt t.t.v. Mithradates VI, staat op de voorzijde de amazone Lykastia met een wolfshuid. Lykastia was ook een rivier en een stad ongeveer 5 km van Amisos. Op de keerzijde staat de gevleugelde Nike, de godin van de overwinning, met krans en palm.

Op de tweede hieronder afgebeelde munt staat op de vz. een afbeelding van Mithridates VI als Dionysos en op de kz. een *Cista mystica*, een boekenmand, met pantervel en een thyrsos, de staf van Dionysos.

Deze munten zijn geslagen gedurende de zgn. Mithridatische oorlogen van het koninkrijk Pontos met Rome. Het lijkt er op dat Mithridates VI orichalcum beperkt gebruikte voor zijn munten. Tot nu toe zijn uit Pontos alleen bovengenoemde series bekend, toevallig allebei geslagen in Amisos tussen 90 en 65 v.Chr.

De veroveringen van Koning Mithridates VI Mithridates veroverde grote delen van Klein-Azië op Rome, waaronder de stad Pergamum.

Hier duikt ook weer een orichalcum emissie op met de buste van de godin Athene op de voorzijde waaronder de tekst ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥΥ en op de keerzijde een afbeelding van Asklepios met een slang omwonden staf en de tekst ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Onderzoek heeft uitgewezen dat de hoeveelheid zink in dit orichalcum rond 15% ligt, deze emissie kan rond 86 v.Chr. geplaatst worden. Ook de volgende emissies worden dan en in de daaropvolgende jaren in Pergamum in orichalcum geslagen.

Een andere orichalcum emissie uit Klein-Azië die met de expansie van Mithridates VI in verband gebracht kan worden, is deze van Apameia, een stad in Phrygië. Er zijn nog een aantal steden in Phrygië die in orichalcum gemunt hebben onder Mithridates. Als regel werd alleen de hoogste denominatie in orichalcum geslagen. Op deze munten staan ook de namen van de magistraten, waardoor wij ze nauwkeurig aan de periode 89/88 v.Chr. kunnen toeschrijven.

Het einde van het tijdperk koning Mithridates VI

Nadat Mithridates VI door Rome was verslagen en zich van het leven had benomen (63 v.Chr.), nam Rome de regio over en installeerde er gouverneurs. Dan beginnen deze ook munten in orichalcum te slaan en verspreidt het gebruik van orichalcum in de muntslag zich. Dit betekent overigens niet dat orichalcum voor alle AE-munten (=brons) werd gebruikt. Orichalcum emissies van V. Pansa en T.

Flaccus, gouverneurs van Bythynia en Pontos in die jaren, beperken zich tot de stad Nicaea. In andere steden werden gewone bronzen munten geslagen. Wat de achterliggende reden hiervoor is, is onduidelijk. Het is wel zo dat Romeins Republikeinse emissies in orichalcum, na 47 v.Chr. werden geslagen en zich beperken tot Nicaea.

De Romeinen en hun gebruik van de legering orichalcum

Het is misschien niet helemaal toevallig dat in 48 v.Chr. Julius Caesar tot dictator voor het leven wordt aangesteld door de Senaat. Diezelfde Caesar die in 80 v.Chr. een diplomatieke missie heeft uitgevoerd in Bythinië, het buurland van Pontos. Zo kan verklaard worden dat hij met de orichalcum munten van Mithridates VI in aanraking is gekomen.

Hoe het ook zij, er is een orichalcum emissie van Caesars' Prefect Clovius in N-Italië, daterend 45 v.Chr.; voor het eerst sinds 40 jaar dat er weer een bronzen emissie in de Republiek plaatsvond. Ook is er een emissie in orichalcum van Q. Oppius, die in 88 v.Chr. gouverneur van Cilicia was en ook bekend moet zijn geweest met orichalcum munten.

Augustus (27BC-AD14), semis in orichalcum, 7.14g

In 31 v.Chr. vond de beslissende slag tussen Octavianus en Marcus Antonius plaats bij Actium. Na jaren van burgeroorlog maakte de overwinning Octavianus alleenheerser over het Romeinse rijk. Octavianus werd vanaf dat moment Augustus genoemd. Augustus gaat ook munten in orichalcum slaan, te beginnen in Pergamum rond 27 v.Chr.

Waarschijnlijk was de intrinsieke waarde van orichalcum het dubbele van brons. Dit valt af te leiden uit het feit dat de dupondius, die een waarde van 2 assen vertegenwoordigde, van orichalcum werd geslagen en de as in gewoon koper werd geslagen. Dit had twee voordelen:

- Het vermeed het slaan van zware bronzen munten zoals we die kennen uit Egypte en Spanje.
- Door munten van orichalcum te slaan kon Augustus sestertii slaan uit onedel metaal, i.p.v. zilver, zoals in de jaren 40 v.Chr.

Het feit, dat orichalcum er uitzag als goud, maakte het mogelijk munten met een hoge fiduciaire waarde te slaan. Orichalcum was overgewaardeerd met ca. factor 2. Dit leverde Augustus een geweldig financieel voordeel op, waardoor hij in staat was zijn schulden af te lossen en het keizerrijk een solide financiële en economische basis te geven. Vanaf dat moment slaan de keizers dupondii en sestertii uit orichalcum.

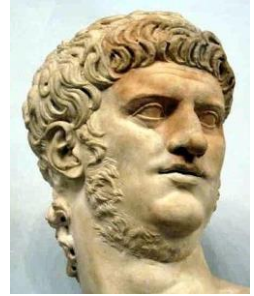

Onder Nero worden kortstondig (64/65 AD) ook de as, semis en quadrans in orichalcum geslagen, maar dit wordt al na 1 jaar teruggedraaid. Wat de reden is geweest voor deze hervorming (en de terugdraaiing ervan) is onduidelijk. De assen, semi en quadrantes van orichalcum zijn te herkennen aan hun kleinere omvang en lichter

Nero, dupondius in orichalcum

gewicht dan hun koperen tegenhangers. Latere keizers, Vespasianus, Trajanus en Hadrianus, hebben deze hervorming ook doorgevoerd. En dat werd later ook weer teruggedraaid.

Tot ver in de regeringsperiode van **Nero** werd orichalcum van koper en zink gemaakt. Vanaf een punt in Nero's regering, wellicht 64 na Chr.(?) verlaagt het zinkgehalte in het orichalcum. Dit kan te maken hebben met het schaarser worden van zink, maar daar is geen bewijs van en de 'orichalcumhervorming' spreekt dat tegen. Veel waarschijnlijker is dat er 'sloop-orichalcum' werd gebruikt. Het invoeren van oude munten. Dit past ook heel goed in de algehele monetaire hervorming die Nero doorvoerde.

Vanaf dat moment gaat het zinkgehalte steeds verder omlaag. Dit kan verklaard worden doordat bij het smelten van orichalcum ongeveer 10% van het zink verdampst.

Tot en met Antoninus Pius wordt dit nog aangevuld met nieuw orichalcum, maar vanaf Aurelius wordt er alleen maar 'sloop'-metaal gebruikt.

Orichalcum sestertius van keizer Hadrianus (134-138), Boston Museum.

Alhoewel onze kennis wat betreft de samenstelling van sestertii van keizers na Commodus beperkt is, komt hieruit naar voor dat er een toename van andere metalen is, met name lood en dat het zinkgehalte verder daalt. Dit heeft te maken met de depreciatie van het zilvergeld. Door hun gewicht kregen dupondii en sestertii een hogere intrinsieke waarde dan het duurdere 'zilver'geld en kwamen zij steeds dichterbij hun intrinsieke waarde. Om dit ongewenste effect tegen te gaan werd zowel het gewicht als de kwaliteit van het metaal verlaagd. Het loonde simpelweg de moeite niet om nieuw metaal voor deze munten te maken.

1	13.00	16	10.00	31	1.00	46	1.00	61	3.75
2	5.00	17	-	32	1.00	47	2.25	62	2.50
3	3.50	18	-	33	1.00	48	1.00	63	2.50
4	18.00	19	3.25	34	3.50	49	2.00	64	2.00
5	15.00	20	2.25	35	-	50	1.00	65	-
6	20.00	21	2.25	36	5.00	51	15.00	66	3.50
7	29.00	22	-	37	1.00	52	15.00	67	-
8	21.00	23	9.00	38	1.00	53	5.00	68	7.50
9	6.50	24	6.50	39	-	54	1.00	69	8.00
10	15.00	25	-	40	1.00	55	-	70	5.00
11	20.00	26	5.00	41	1.00	56	9.00	71	1.00
12	24.00	27	1.00	42	2.00	57	1.50	72	6.50
13	-	28	20.00	43	1.75	58	-	73	-
14	2.50	29	1.00	44	5.00	59	1.00	74	11.00
15	-	30	1.00	45	8.00	60	5.00	75	5.00

Veilingmodaliteiten

- elk lid kan loten binnenbrengen bij Koen, de clubveilingmeester.
- deze loten moeten vergezeld zijn van een lijst in 2-voud, met naam van de inbrenger, een beschrijving van de loten en hun inzetprijs, deze lijsten worden samen gecontroleerd en afgetekend. Deze formulieren zijn te bekomen aan onze bestuurstafel, ze kunnen tevens gedownload worden van de clubwebsite: www.numismatica-herentals.be/veiling.
- elke bieder haalt tijdig vóór de veiling een biednummer af aan de tafel.
- door dit nummer duidelijk zichtbaar op te steken zal het bod automatisch verhogen, het lot wordt toegekend aan de hoogste bieder.
- het bod wordt verhoogd als volgt:

1–5 €: +25 cent

5–10 €: +50 cent

10–50 €: +1 euro

50–100 €: +2 euro

+100 €: +5 euro

- direct na afloop van de veiling gebeurt de afhandeling met kopers en verkopers met contante betalingen.
- de veilingkosten bedragen: 5 % voor de koper, 5 % voor verkoper.
- bij gouden munten wordt geen opgeld gerekend.
- niet-verkochte loten worden gratis teruggegeven.

Veel succes!

2

7

9

16

nr	land	munt			kwal	mat	inzet	
1	Kelten	vondst van 7 Keltische munten			div	div	1.00	
2	Rome	Hadrianus	as	117-138	G/ZG	AE	2.00	
3		Tetricus I	antoninianus – Comes AVG	270 - 273	F	AE	1.00	
4		Theodosius I	AE4 – Salvs Reipvblica	379-395	F	AE	1.00	
5		lot van 16 munten, te onderzoeken			div	div	1.00	
6	Brabant	Philips II	oord - Maastricht	1587	F	Cu	5.00	
7		Maria-Theresia	escalin – Antwerpen	1750	F	Ag	5.00	
8	Doornik	Philips IV	escalin	1622	F	Ag	5.00	
9	België	Leopold I	1/4 franc, gelauwerd	1834	F/ZF	Ag	10.00	
10		Leopold II	5 francs	1876	ZF	Ag	11.00	
11		Leopold II	50 centimes	1866 FR	ZF+	Ag	10.00	
12		Leopold II	50 centimen	1909 VL	ZF+	Ag	4.00	
13		Prins Karel	100 francs	1950 FR	Pr	Ag	5.00	
14		Boudewijn	50 francs	1954 FR	Pr	Ag	3.50	
15		Boudewijn	50 frank, Expo	1958 VL	Pr	Ag	3.50	
16		Boudewijn	50 frank, Huwelijk	1960	Pr	Ag	3.50	
17	Canada	Elizabeth II	50 cents	1983	PP	CuNi	1.00	
18	Duitsland	Derde Rijk	2 mark	1939 D	ZF	Ag	7.00	
19		BDR	10 mark, O.S. München	1972	Pr	Ag	9.00	
20		Aachen	12 heller	1765	F	Cu	1.00	
21	Europa	lot van 4 zilveren munten			div	Ag	5.00	
22	Frankrijk	Republiek	5 francs	1874	Pr	Ag	11.00	
23		Republiek	4x 1 centime: 1911 + '12 + '13 + '19		div	Cu	1.50	
24		Republiek	10 francs	1938	ZF	Ag	3.00	
25	Gr-Brittannië	Georges V	half crown	1929	ZF	Ag	3.00	
26		Elizabeth II	25 pence - Churchill	1965	Pr	CuNi	1.00	
27	Guernsey	Elizabeth II	25 pence – Royal Visit	1978	Pr	CuNi	1.00	
28	Nederland	Willem III	5 cent, met punt	1850	ZF	Ag	8.00	
29		Wilhelmina	10 cent	1901	F/ZF	Ag	10.00	
30		Wilhelmina	25 cent	1901	F	Ag	6.00	
31		Wilhelmina	2 1/2 gulden	1933	Pr	Ag	11.00	
32	Portugal	Portugees India	1/4 tanga (15 reis)	1886	ZF	Cu	10.00	
33	USA	Republiek	1 dollar – 1 Ounce Silver	1987	Pr	Ag	15.00	

18

20

28

33

35

36

37

38

nr	item	beschrijving	kw	mat	inzet
34	medaille	Pruissen medaille Wilhelm II 1888	ZF	AE	3.00
35	tokens	6 loden tokens, afkomstig uit de Theems rivier (ex. Bertolami)	div	Pb	2.00
36	penningen	J.V. Stalin 1879-1955	FDC	AE	1.00
37		Waanrode 850 jaar (1139-1989) in doosje	FDC	Sn	1.00
38		Rotterdam Pieter Caland 1826-1902 (Ø 60mm)	FDC	AE	3.00
39		privé uitgifte Muntpost 20 euro Luxemburg – gehalte .925	FDC	Ag	15.00
40		privé uitgifte Muntpost 25 euro Oostenrijk – gehalte .925	FDC	Ag	15.00
41		privé uitgifte Muntpost 20 euro Zweden – gehalte .925	FDC	Ag	15.00
42		privé uitgifte Muntpost 50 euro Nederland – gehalte .925	FDC	Ag	15.00
43	loten	België: meer dan 260 verschillende munten – op jaartal !	div	div	5.00
44		België: 36 munten	div	div	1.00
45		Frankrijk: album met +- 500 munten	div	div	10.00
46		wereld: 22 munten	div	div	1.00
47		wereld: 40 munten, w.o. 200 forint, zilver (1994)	div	div	1.00
48		wereld: album, gesorteerd per land	div	div	5.00

nr	item	beschrijving	kw	mat	inzet
49		Wereld: album met +- 400 munten	div	div	5.00
50	sets	België FDC-set 1979 + 1980 + 1981	FDC	div	1.00
51		België FDC-set 1994	FDC	div	1.00
52		België FDC-set 1995	1995 FDC	div	5.00
53		België 250 frank	1996 FDC	Ag	10.00
54		België medaille Boudewijn I	1993 FDC	Ag	10.00
55		België medaille Albert II	1993 FDC	Ag	10.00
56		België 5 ecu Unicef	1996 FDC	Ag	10.00
57		België 50 Jaar Lucky Luke	1997 FDC	AE	5.00
58		Nederland FDC-set 1987	FDC	div	1.00
59		USA 1/2 dollar 1995 set + 1996 Pin Atlanta	FDC	div	5.00
60	divers	houten muntenkoffer voor 24 munten (met capsules)	-	-	1.00
61	biljetten	België 100 frank - Dynastie 06-12-1949	ZF	papier	1.00
62		België 0,05 fr. Frans-Belgische spoorwegen 1923	F/ZF	papier	1.00
63		België-Wetteren 25 centimes noodbiljet 1918	F	papier	1.00

53

57

59

62

nr	item	beschrijving			kwal	mat	inzet
64	biljetten	China	20 Customs Gold Units	1930	ZF	papier	1.00
65		Frankrijk	lot van 3 biljetten, waarvan 1 koloniaal		div	papier	1.00
66		Griekenland	50 drachme	15-10-1964	ZF	papier	1.00
67		Italië	100 lire (KM #59)	uitgifte 1941-42	F	papier	1.00
68		Italië	7 stuks, mindere kwaliteit		div	papier	1.00
69		Luxemburg	100 francs	15-07-1970	F	papier	1.00
70		Nederland	10 gulden, Staalmeester	19-01-1943	ZF	papier	1.00
71		Oostenrijk	50 heller, noodbiljet Wenen	03-12-1920	ZF	papier	1.00
72		Paraguay	1000 guaranies	2004	FDC	papier	1.00
73		Spanje	500 Pesetas	25-04-1931	Pr	papier	5.00
74		wereld	14 biljetten		div	papier	1.00
75		wereld	10 verschillende biljetten		UNC	papier	1.00

72

73

div = divers
Ag = zilver

F = fraai
AE = brons-koper

ZF = zeer fraai
Fe = ijzer

Pr = prachtig
Cu = koper

FDC = fleur de coin
Ni = nikkel

UNC = uncirculated
Al = aluminium
Sn = tin

Misslag 50 fr 1990, type Laenen op muntplaatje van 1 fr, type Elstrøm

Voorzijde: hoofd van koning Boudewijn naar links, het veld is verdeeld in drie gelijke delen. De initialen van kunstenaar Jean-Paul Laenen, J-PL is op deze misslag niet aanwezig wegens het kleinere muntplaatje.

Keerzijde: in het veld, de nominale waarde "50F", daaronder het woord "ELGIQUE" en het jaartal 990 (BELGIQUE en 1990). Rechts van het jaartal staat het muntteken van de Koninklijke Munt van België, een gehelmd hoofd van de aartsengel Michaël. Het muntmeesterteken, een weegschaal van muntmeester Romain Coenen, 1987-2009.

Opmerkelijk is dat deze munt is geslagen op een muntplaatje van één frank van het type Harry Elstrøm (1906-1993), gebruikt in de Koninklijke Munt van België vanaf 1989 tot en met 2001.

Specificaties: vernikkeld staal, 18mm, 2,75g, gladde rand, 15.060.000 ex

Er zijn geen sporen van de kartelrand van het 50 frankstuk te zien op deze misslag. Het muntplaatje is te klein (18 mm i.p.v. 22,75 mm) om de muntring te raken.

Literatuur muntplaatje: LA# BFM-103 & 104 en GRISP3668 & 3669.
Literatuur 50 frank 1990 BELGIQUE: LA# BFM-190 en GRISP3632.

Hoe ontstond deze misslag?

De 50 frank type Laenen en de 1 frank type Elstrøm werden in 1990 allebei geslagen in de Koninklijke Munt van België. Waarschijnlijk heeft zich per ongeluk een ongeslagen blanco muntplaatje van 1 frank vermengd met de muntplaatjes van 50 frank type Laenen. Dit is een zeer zeldzame misslag!!

Arnaud Grispén

Parket start onderzoek naar faillissement van ruilmuntstelsel RES 'Wonderbaarlijke vermenigvuldiging' wordt financiële put

RES, de elektronische 'ruilmunt' die in 1995 werd bedacht door onze landgenoot Walther Smets (66), zit in slechte papieren. Onlangs werd *RES Prepaid* failliet verklaard nadat de Nationale Bank de vergunning had ingetrokken, en vrijdag opende het Leuvense parket een onderzoek. Wat begon als een alternatief betaalmiddel om de lokale handel te beschermen, lijkt zo te verzanden in een financieel schandaal met mogelijk duizenden gedupeerden.

RES begon aanvankelijk als een alternatief betaalmiddel om lokale handelaars, kmo's en zelfstandigen extra ondersteuning te bieden. Het principe: handelaars betalen elkaar niet meer in euro's, maar in de fictieve munt RES. "Ze bepalen daarbij zelf de koers tegenover de euro. Zo kan je met een geprivilegieerde groep handelaars meer en betere zaken doen", licht Ludwig Verduyn van de website DeRijksteBelgen toe. Alleen houdt zo'n systeem ook risico's in. "Zo'n systeem blaast zichzelf ook op. De gunstige koers moet steeds hoger worden opgedreven. Bij RES vertaalde zich dat in de toetreding van de gewone consument tot het systeem."

Bruiloft van Kana

Dat gebeurde in 2009, met de oprichting van *RES Prepaid*. Consumenten konden dan euro's storten die op een herlaadbare prepaidkaart worden omgezet in RES-punten. Die kunnen ze uitgeven in zo'n 6.000 aangesloten handelszaken. "Bedoeling is dat je voor één euro anderhalve RES muntwaarde krijgt", vervolgt Verduyn, terwijl één RES in de winkel toch één euro waard is. Een wonderbaarlijke geldvermenigvuldiging, zeg maar. "Een beetje zoals op de bruiloft van Kana. Dat kan dus niet." En dus liep het mis. Want donderdag werd RES Prepaid failliet verklaard en er is ook een onderzoek gestart. "Dat komt er na klachten van de Nationale Bank en de FOD-Economie", bevestigt parketwoordvoerder Sarah Callewaert.

"Meer kan ik daar niet over zeggen." Hoe dan ook leven de 18.000 consumenten die zich tot het systeem lieten verleiden nu in onzekerheid. Waarom de NBB net nu heeft beslist de vergunning van RES Prepaid in te trekken, is nog niet bekend. Maar het leidde wel tot het faillissement ervan. Hoeveel geld er alles samen op al die kaarten stond, is niet bekend.

Geen onbesproken figuur

Het is niet de eerste keer dat RES in opspraak komt. In 2005 ging er al eens een stuk van de groep failliet, in 2007 legde een Leuvense strafrechter oprichter Walther Smets voorwaarden op om te mogen verderwerken. In 2013 werd Smets veroordeeld wegens het hacken van een concurrent en in juni vorig jaar werd de firma gedagvaard voor de Leuvense correctionele rechtbank. RES Prepaid ontstong toen de dans. Maar dat blijkt dus slechts uitstel van executie.

Walther Smets is overigens geen onbesproken figuur. Toen de jonge Smets zijn droom om legerpiloot te worden zag uiteenspatten, opende hij een aantal studentencafés in Leuven. Met succes. “Ik hoefde alleen maar de centen te tellen, maar het gaf op een gegeven moment geen

voldoening meer”, zei hij vier jaar geleden in een interview met *New Financial Magazine*, in de veelzeggende rubriek “Crazy Ones”. Hij verkocht alles en startte een meubelzaak in duur Italiaans design. Een flop. Na drie jaar zat de dan 45-jarige vader van drie kinderen naar eigen zeggen op droog zaad.

Schat, al onze problemen zijn opgelost

Een dik jaar later ziet Smets een tv-reportage over een vrouw die in het arme Amazonegebied cosmeticaproducten verkoopt. Of, beter, ‘ruilt’ voor eten, drinken en lokale producten om zo toch een flink belegde boterham te kunnen verdienen. Hij was naar eigen zeggen zo onder de indruk dat hij – zo schrijft NFM – “direct naar boven liep, zijn vrouw enthousiast wakker schudde en sprak: *Schat, al onze problemen zijn opgelost. Ik ga iets doen en alles komt goed.*” En zo leek het ook: luxueuze vakanties, maaltijden met kreeft, met de hele familie in drie zwarte Range Rovers op wintersport naar Club Med in het mondaine Val d’Isère, een oldtimer met gepersonaliseerde nummerplaat, exotische boottochtjes. De familie Smets hield graag grote sier, getuige de foto’s op ’s mans Facebookpagina. Foto’s die – toevallig of niet – plots verdwenen toen bekend werd dat het Leuvense parket in actie kwam na de klachten van de Nationale Bank en de FOD Economie...

Kristof Simoens

Koninklijke Munt slaat Audry Hepburn-munt

De Koninklijke Munt van België heeft op 4 mei, t.g.v. haar 90ste geboortedag, een gouden Audry Hepburn-munt geslagen. Die heeft ze onlangs gepresenteerd tijdens de officiële opening van de *Intimite Audry*-expositie. De actrice werd 90 jaar geleden geboren in Elsene en woonde er tot haar vijfde in de Keienveldstraat, er staat inmiddels ook een standbeeld van de actrice. De munt van 25 euro is geslagen in proefkwaliteit, heeft een beperkte oplage van 1.000 ex. en wordt niet in circulatie gebracht.

Daardoor is ze een collectors item voor muntverzamelaars en fans van de actrice. 'Dit is een prachtig herdenkingsstuk en een mooi eerbetoon aan een topactrice, die bovendien als Unicef-ambassadrice, een uitzonderlijk maatschappelijk engagement toonde', zegt muntmeester Ingrid Van Herzele. 'Ik ben er ook enorm trots op dat haar zoon Sean Ferrer hier aanwezig was om de munt in ontvangst te nemen tijdens de opening

van deze bijzondere expositie.' (blg)

Specificaties: goud 999/1000, 3,11g, Ø18mm, ontwerper: Luc Luyckx.

Vlaming verkiest elektronisch betalen, maar doet het niet (nba)

Maar liefst 63% van de betalingen in ons land gebeurt nog met cash. Nochtans geeft 89% van de Belgen de voorkeur aan digitaal betalen. Maar vaak blijkt de optie er gewoon niet te zijn om met de kaart of de betaalapp te betalen. Als ze kunnen kiezen, betaalt bijna de helft van de Belgen het liefst met de debetkaart. Daarnaast verkiest 19% een betaalapp en 9,4% de kredietkaart. Vooral mobiel betalen zit in de lift. Zo registreerde

Bancontact Payconiq Company het afgelopen jaar 34 miljoen mobiele betalingen, een verdubbeling tegenover 2017. Om digitaal betalen nog een extra duwtje in de rug te geven, lanceert Febelfin de campagne: 'Betaal digitaal. 't Is het nieuwe normaal'.

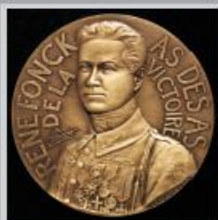

1. Duitsland: 30j Val van de Berlijnse Muur 2. 70j Bondsgebouw 3. Frankrijk: 60j Asterix 4. Griekenland: 100j Manolis Andronikos 5. 150j Andreas Kalvos 6. Ierland: 100j 1e Vergadering in Dáil Éireann 7. Italië: 500j overlijden van Leonardo da Vinci 8. Letland: Staatswapen 9. Luxemburg: 100j troonsbestijging groothertogin Charlotte 10. Malta: tempel Ta'Hagrat 11. Slowakije: Milan R. Stefánik 12. Spanje: Ávila

MAUQUOY®

since 1875

SPECIALIST in

MEDAILLES - ERETEKENS - PENNINGEN

Wenst U meer te weten over de aangeboden mogelijkheden,
bezoek onze website of contacteer ons vrijblijvend.

www.mauquoy.com

medal@mauquoy.com

014/50.79.10

K.M. Numismatica Zuidwest-Vlaanderen EGMP

Laurens Aernout stelt zijn nieuwste publicatie voor:

Catalogus van Belgische Numismatische Uitgiften, 1831-2019

Bestellen van deze catalogus kan door het bedrag van €15+€6 port (in België) te storten op de rekening van Numismatica Zuidwest-Vlaanderen met de vermelding CBNU2019.

IBAN: BE42 4650 1171 0154 - KREDBEBB

Bezoek de website: www.cbnu.be

Inhoud: de munten, biljetten en sets van de Belgische frank alsook van de euro. Hierbij ook de Belgische ecu-munten, penningen en sets, herdenkingsmedailles, lokale uitgiften en de biljetten van het Belgisch leger, de munten en biljetten van Vrijstaat Congo, Belgisch Congo en de mandaatgebieden.

Nieuw in deze editie zijn de taksplaatje van Belgisch Congo!

Dit alles met geactualiseerde prijzen en met nieuwe varianten, in woord en beeld op 720 blz! Met Franse en Engelse lexicon.

The Gold Coinage of Ancient to Modern Belgium door Hugo Vanhoudt & John Saunders

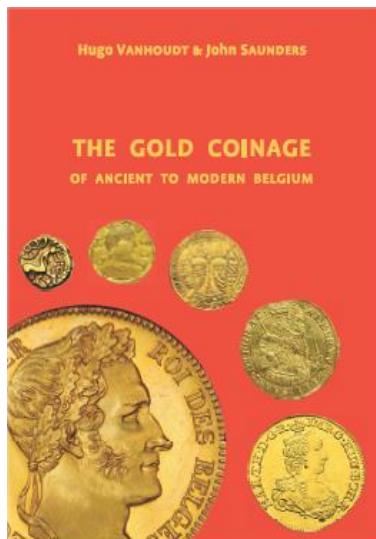
Dit boek geeft een volledig overzicht van alle gouden munten die werden geproduceerd op het grondgebied van het huidige België, van de Kelten tot 2019.

Inhoud: beschrijving van 627 gouden munten, inclusief de speciale uitgiftes, met details van de voorzijde, keerzijde, rand, massa, gehalte en zeldzaamheid.

122 pagina's (30x21cm), volledig in kleur
ISBN 978-94-9277-121-6

kostprijs, inclusief verzending in België:
10 euro (rest van Europa: 20 euro)

Bestellen: vanhoudt.hugo@gmail.com

za 1	EGMP Dendermonde - t'Klokske - Pijndersln 90, Denderm NK Hasselt - C.C. Parketzaal - Kunstlaan 5, 3500 Hasselt Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB. - Lunch Garden - Bld. du Souverain 240, Oudergem	12-16.30u 13-16.30u 12.30-16u 8.30-12u
zo 2	EGMP Leuven- Bowling Anglo - Pleinstraat 53, Holsbeek EGMP ZW-Vlaan - Kartouchke, Ingelmunsterstr. Izegem Edelweissje- St-Katarina, N. Cleynaertsln 1, 3500 Hasselt Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas	9-12.30u 8-12u 8-12u 9-12u
za 8	EGMP Antverpia - Ruggenhof- F. Van Dijkstr 46, Deurne AEN Nijvel- Coll. St- Gertrude- Faubourg de Mons, Nijvel AEN Verviers- École St-fiacre, Rue du Husquet 26, Dison Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB. - Lunch Garden - Bld. du Souverain 240, Oudergem	12.30-16u vanaf 14u 8-12u 12.30-16u 8.30-12u
zo 9	EGMP Herentals -St-Antonius- Kapucijnenstr Herentals Val de Salm - Salle Quartier de la Gare, 6690 Vielsalm N.K. St-Truiden - Oud Atheneum - Zoutstr. 6, St-Truiden	8.30-12u 9-12u 7.30-12u
ma 10	EGMP Brugge - CM. - Kon. Astridlaan 2, St-Michiels-Br. 35e Muntenuitbeurs - AEN Brussel K.A. - Av. Jacques Brel, 1200 St-Lambrechts-Woluwe	vanaf 19u 9-15u
di 11	NK Zeeland- Hof Mondriaan, Vrijlandstr. 28, Middelburg	18.30-21u
vr 14	N.K. Berthout - Offendonk - Den Haes 8A, St-Kat-Waver	18-22.30u
za 15	MEDEC - Ruggenhof - Frans Van Dijkstraat 46, Deurne Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB. - Lunch Garden - Bld. du Souverain 240, Oudergem Veiling 141 - Jean Elsen & ses Fils Tervurenlaan 65, 1040 Brussel	12.30-16u 12-16u 8.30-12u
zo 16	EGMP ZW-Vlaand. - Willem Tell - Brugsestr 20, Kortrijk AEN Luik - Centre 104 - Rue St-Gilles 104, 4000 Luik Num. Wetthra - C.C. De Poort - Markt 27, 9230 Wetteren Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas Go Collections - Centre Culturel, Rue Haute 1, Gosselies	13-16u 8.30-12u 9-12u 9-12u 8.30-12u
di 18	N.K. Limburg - Le Theatre Hotel - Vrijthof 50, Maastricht	van 19.30u

vr 21	Veiling 48 - Fleur de Coin (tot 1 juli) Wierrookstraat 35, 9800 Deinze-Meigem	
za 22	Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB. - Lunch Garden - Bld. du Souverain 240, Oudergem Munten- en biljettenveiling - The Coinhouse-auctions info@thecoinhouse-auctions.eu	12-16u 8.30-12u
zo 23	EGMP Tienen- 'tHoekske - Oude Leuvensestr. 93, Tienen AEN La Louvière - Coq Wallon - Place Mansart 7, La-L 29e Internationale Muntenbeurs - EGMP Aalst S.C. Immerzeel - Rerum Novarumstraat 4, 9300 Aalst	9-12u 8.30-12u 9-16u
za 29	Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB. - Lunch Garden - Bld. du Souverain 240, Oudergem	12-16u 8.30-12u
zo 30	Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas	9-12u

VAN ECCELPOEL - food & drinks with a (hi)story

VERSMARKT - WIJN - BIER - STERKE DRANKEN

*Vrije toegang in onze wijnkelder:
Dagelijks meer dan 50 wijnen te proeven!*

Van Eccelpoel
Lierseweg 20 - 2200 Herentals
014 21 26 93
bestellingen@vaneccelpoel.com
www.vaneccelpoel.com

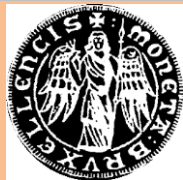
Openingsuren:
Maandag: 12u - 18u
Dinsdag - Vrijdag: 09u - 18u
Zaterdag: 08u - 18u
Zon- en feestdag: 08u - 12u

munt KOERIER

onafhankelijk maandblad in benelux
voor munten en penningen

za 1 juni **Bloomsburry Coin Fair** 9.30-16u
 Holliday Inn - Coram Street, London WC1N 1HT www.coinfairs.co.uk

ma 10 juni **Les Numismates de Bruxelles** 9-15u
35e Muntenruilbeurs (+expositie)

Kon. Ath. - Av. Jacques Brel, 1200 St-Lambr.-Woluwe
 Régis Renard foxint@gmail.com 0475-514602

za 15 mei **MEDEC - Medailles & Eretekens** 12.30-16u
 Zaal Ruggenhof - Frans Van Dijkstraat 46, 2100 Deurne
www.vereniging-medec.be h.j.jacobs@skynet.be 03-6455018

Jean ELSEN & ses Fils s.a.

NUMISMATISTS

za 15 juni **Veiling nr. 141** Tervurenlaan 65, 1040 Brussel
 02-7346356 www.elsen.be info@elsen.be

Fleur de Coin

Numismatiek

tel 0032 (0)9 233 31 38
 0032 (0)477 55 02 13
info@fleurdecoin.be

Veiling 48 (21/6-1/7) Wierookstr. 35, 9800 Meigem fleurdecoin.eu

za 22 juni **Munten- en bankbiljetteneveiling - The Coinhouse Auctions**
 0468-327635 info@thecoinhouse-auctions.eu Dries 55, 9112 Sinaai

zo 23 juni **EGMP Alost** 9-16u

29e Internationale Muntenbeurs

Sociaal Centrum Immerzeel

Rerum Novarumstraat 4, 9300 Aalst

johnny.bosman@skynet.be 0475-450821

zo 30 juni **Postkaartenclub Herenthout** 8-14u

Internationale Ruilbeurs

CC Ter Vonck - Vonckstraat 17, 2270 Herenthout 0497-831484

Herenthoutse postkaartenclub

HJR Fine Arts sprl

Hadrien J. Rambach, expert

Rue du Noyer 282-28
1030 Bruxelles

☎ +33 659 604 736

✉ coinadvisor@yahoo.co.uk

Numismatique

Conseil pour l'achat et la vente
de monnaies antiques d'exception

Glyptique

Étude, achat et vente de pierres gravées
antiques, Renaissance et néoclassiques

Hadrien J. Rambach

Représentant pour la Belgique

MAISON PALOMBO GENÈVE

Prise de dépôts pour vente aux enchères

Cabinet Numismatique Maison Palombo

24 rue de la Cité

1204 Genève (Suisse)

☎ +41 223 109 197

✉ palombo.geneve@gmail.com

Comptoir Marseillais de Bourse

22 la Canebière

13001 Marseille (France)

☎ +33 491 549 394

✉ palombo@wanadoo.fr

Change et Numismatique Toulonnais

28 avenue Jean Moulin

83000 Toulon (France)

☎ +33 494 935 136

✉ comptoirdechange@wanadoo.fr

